

André de Reus: geïnfecteerd

Hij is 65 jaar inmiddels. André de Reus, oprichter en oud-directeur van schoonmaakadviesbureau Atir, is echter nog lang niet toe aan zijn pensioen. Formeel is hij niet langer betrokken bij het bedrijf, maar op de achtergrond en in allerlei andere functies is De Reus nog steeds van alle ontwikkelingen op de hoogte. Weekblad Facilitair en gebouwbeheer sprak met het boegbeeld van de Nederlandse schoonmaakbranche.

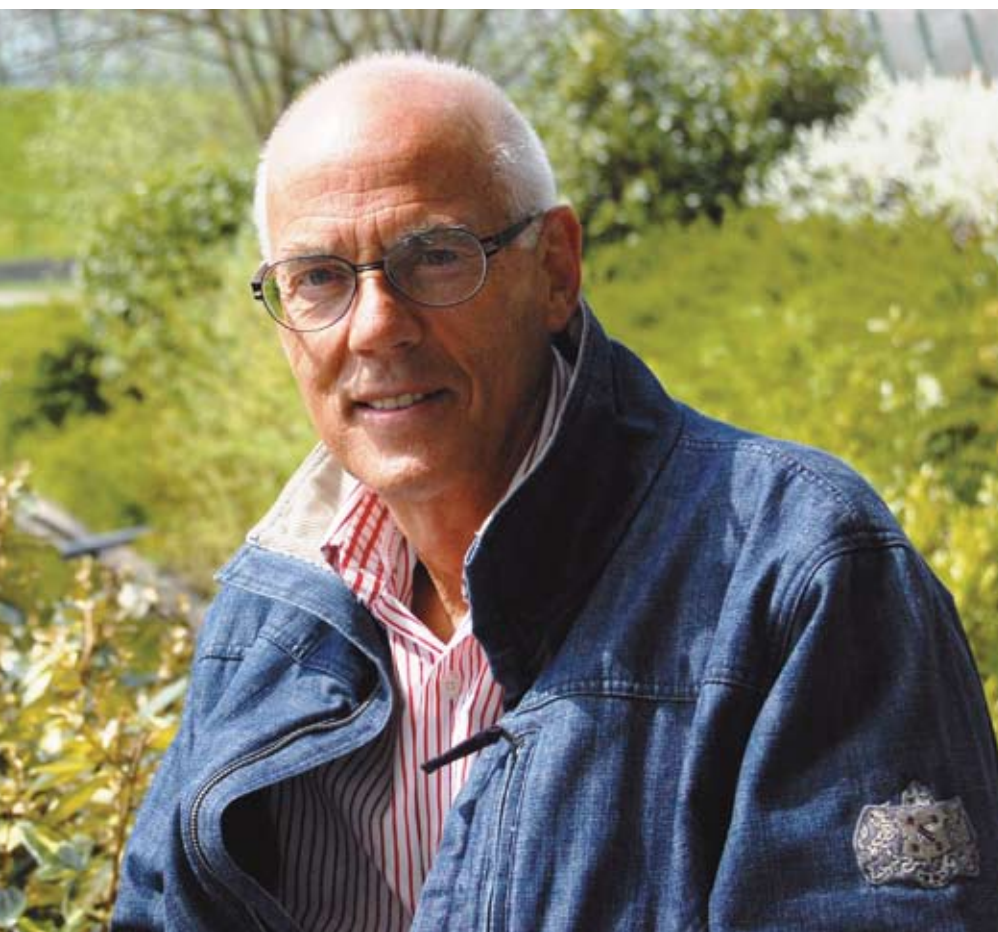

Foto: HLP

name omdat ze parttime werken. Van de pakweg 220.000 schoonmakers is slechts een handjevol daadwerkelijk geregistreerd. Dat betekent dat de onderhandelingspositie van die werknemers wat zwak wordt. Ik adviseer schoonmakers altijd zich aan te sluiten bij een vakbond. Immers de werkgevers zijn ook uitstekend georganiseerd bij OSB.'

Het is echter wel hard nodig, want de schoonmaker in Nederland is veelal laaggeschoold en allochtoon?

'Klopt. En juist die zouden inderdaad heel goed vertegenwoordigd moeten worden. Het krachtenveld in de schoonmaaksector is verdeeld in grote bedrijven en middelgrote bedrijven. Je hebt een stuk of vijf, zes hele grote landelijke jongens. Die hebben heel veel macht. Zij maken niet de dienst uit, maar hebben wel enorme druk gezet achter die cao-onderhandelaars, om niet te veel toe te geven. Eén komma vijf en zeventig procent erbij, dat was het wel zo'n beetje. Deze bedrijven hebben zulke waanzinnig scherpe contracten afgesloten, dat ze dat niet even kunnen opvangen. Zij staan met de rug tegen de muur, want hun klanten zijn niet bereid om mee te betalen aan de extra kosten die nieuwe cao-afspraken met zich meebrengen.'

Nogal korte termijnvisie?

'Ja. En dat heeft dus voor een deel te maken met de houding van de opdrachtgevers. Die willen kortdurende contracten, waardoor een schoonmaakbedrijf binnen zijn dienstverleningsrelatie niet in staat is om iets uit te bouwen. Want over een paar jaar gaat de klant toch gewoon naar een ander. Je hebt een driehoek: opdrachtgever, leverancier en uitvoerende. Daarvan zijn er twee die écht boter op hun hoofd hebben. De opdrachtgever wil alleen maar tegen zo laag mogelijke kosten schoongemaakt hebben en de leverancier wil marktbehoud en laat zich als het ware chanteren, want hij stemt daarmee

Officieel heeft De Reus twee jaar geleden zijn bedrijf al overgedragen, maar vrijwel dagelijks heeft hij nog wel contact met één van zijn voormalige collega's. 'Ik ben nog betrokken bij enkele projecten van klanten waarmee Atir al jarenlang samenwerkt. En daarnaast blijf ik actief in enkele commissies binnen de VSR, als voorzitter van FM Gezondheidszorg, als lid van de raad van advies van SVS opleidingsinstituut, als adviseur voor het Ondernemersklankbord van de Kamer van Koophandel en als reinigingsexpert bij de PUM (Projectmatige

Uitzending Managementexperts, red.) van het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking. Dus de branche is nog lang niet van me af. Eigenlijk heb ik het drukker dan vóór mijn aow. Haha!'

Het zijn roerige tijden voor de schoonmaakbranche.

'De stakingen waren zeer terecht. Het enige probleem is dat de organisatiegraad in de schoonmaakbranche laag is. Er zijn relatief weinig mensen lid van de vakbond. Met

door het schoonmaakvirus

in. En dan maar hopen dat ze de werknemer toch weer zo gek kunnen krijgen dat hij volgens de nieuwe afspraken en in minder tijd de gebouwen gaat schoonmaken. Dat kan die schoonmaker echter niet. Dus die stapt naar zijn baas en laat hem weten dat het hem niet lukt. Die stelt echter eisen, omdat hij niet anders kan. Er ontstaat dus

'Inkoper heeft vaak laatste woord in grote aanbestedingsprocessen.'

een respectloze situatie tussen werkgever en werknemer. Dat was ook een van de belangrijkste redenen om te gaan staken. De schoonmakers willen erkend worden. Helemaal zien afnemers niet het afbreukrisico van slecht schoonmaken.'

Leg uit...

'Die zien niet in wat het kost als de werkblijfsomgeving niet schoon is. Aan de ene kant denkt men geld te hebben uitgespaard, maar aan de andere kant zijn er door slecht schoonmaakonderhoud zoveel afbreukrisicokosten, die je niet direct ziet, maar die vele malen hoger zijn dan de besparingen op schoonmaak. Niet alleen omdat er meer ziekteverzuim is door een ongezonde werkomgeving, maar ook door de sfeer op de werkvloer. De ergernis over een stoffig bureau, een smerig toilet of een vloer waar niet is gestofzuigd, werkt door in het hele bedrijf en komt de productiviteit niet ten goede. Dat mopperen kost per medewerker immers elke morgen een half uur. En is ook nog eens demotiverend...'

Een toverwoord is 'goed ondernemerschap'.

'Op papier staat het geweldig. Zoals in de nieuwe cao ook een zinnetje staat over de output gerichte functie van adviesbureaus zoals wij. Hartstikke goed. De opdrachtgevers moeten zich maatschappelijk meer verantwoord bewegen. Daarbij is er een discrepantie binnen grote afnemers, waar

ze een aparte facilitair management afdeling en een aparte inkoopafdeling hebben. Vaak heeft de inkoopafdeling het laatste woord in grote aanbestedingsprocessen. De facilitair manager adviseert bijvoorbeeld om niet de goedkoopste aanbieder, maar de beste te nemen. De inkoper gaat nog eens wat bellen en kiest vervolgens toch voor de

goedkoopste. Want het door hem gebelde schoonmaakbedrijf beloofd uiteraard dat hij hetzelfde kan leveren tegen de veel goedkopere prijs. Bovendien is de kwaliteit toch goed geborgd in het bestek? De directie opteert vervolgens meestal voor de suggestie van de inkoper, want dat scheelt bijvoorbeeld twee ton. Als het echter niet goed gaat, krijgt de facilitair manager de ellende op zijn bord en is de inkoper nergens te bekennen.'

Meer respect voor schoonmakers en een aantrekkelijker imago door dagschoonmaak?

'Zou kunnen. We zijn wel aan het pushen om dagschoonmaak te promoten. Er ontstaat daardoor ook een veel grotere betrokkenheid bij het werk, ze worden onderdeel van het bedrijf waar ze schoonmaken en dat scheelt ziekteverzuim en vermindert het verloop. Schoonmakers worden door ons ook wel comfortverzorgers genoemd. Zij verdienen absoluut erkenning en respect.'

De opdrachtgever is niet altijd even blij met dagschoonmaak en de overlast die dat geeft...

'Wat is overlast? In de gezondheidszorg is het heel normaal. Een mooi voorbeeld deed zich voor in een grote gemeente. Daar wilde men overschakelen van avondschoonmaak naar dagschoonmaak. Alles was al geregeld met het schoonmaakbedrijf, totdat een paar afdelingen bezwaar maakte. Die ver-

domde het gewoon om het te laten doen. Dat conflict liep zo hoog op, dat het college van B. en W. overwoog om de dagschoonmaak terug te draaien. Vervolgens werd ik gevraagd advies te geven.

Ik had snel in de gaten dat het onzin was wat de tegenstanders van dagschoonmaak beweerden. 'Die schoonmaakkar maakt te veel lawaai en als ik mijn kantoor uit wil, gaat dat niet, want dan staat die kar in de weg'. Dat soort argumenten. Ik werd echter een handje geholpen. Toen ik met B. en W. zat te praten, kwam namelijk een mevrouw van de catering binnen. Met een karretje met kopjes en schotels. Een gigantische herrie. Er was echter niemand die er iets van zei. Dit was namelijk een positieve beleving, want die mevrouw kwam koffie brengen. Lekker.

Ik zei: 'Mijne heren, wat hier gebeurt, is het mooiste argument om te zeggen dat schoonmaak overdag uitstekend kan. De kar van de schoonmaakster maakt dertig keer minder lawaai dan de kar van de koffiejuuffrouw, de schoonmaakhandelingen zelf hoor je niet en die twaalf seconden stofzuigen op een kantoor is belachelijk om over te vallen'. Ik kreeg onmiddellijk van iedereen gelijk.'

Schoonmaak is een bijzondere branche, aldus uw eigen woorden, maar wel een sector waarin u zich al 32 jaar voortbeweegt?

'En waarin ik me thuis voel. Toen ik werd gevraagd om in de schoonmaakbranche te gaan werken, was ik bijna beledigd. Daar kon je geen aanzien in verwerven. Daar heb ik me uiteindelijk lelijk in vergist. Ik ben via schoonmaakbedrijf Buscho in de sector terecht gekomen en kwam er vervolgens achter dat die dienstverlening toch wel leuk was. Ik ben toen geïnfecteerd door het schoonmaakvirus en nooit meer beter geworden. Het opkomen voor de mensen op de werkvloer heeft me altijd enorm geboid. Misschien door mijn socialistische achtergrond, maar toch...' ■

WILLEM-JAN SCHAMPERS